

Oslo, 18. mars 2004

Kultur- og kirkedepartementet
Boks 8030 Dep
0030 Oslo

FORSLAG OM ENDRING AV LOV OM STADNAMN
Deres ref. 2003/2281 KU/KU2 KHA:pbp av 4. februar 2004

Vedlagt sendes en felles høringsuttalelse fra Riksmålsforbundet og Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur.

Med vennlig hilsen

Trond Vernegg
Riksmålsforbundet

Lars Roar Langslet
Det Norske Akademi
for Sprog og Litteratur

INNLEDENDE BEMERKNINGER

Riksmålsforbundet og Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur ser med tilfredshet at flere av våre synspunkter er tatt i betraktning – både fra Akademiets uttalelse om NOU 1983:6 og fra vår felles uttalelse av 30. mai 2001 om evalueringsrapporten. Det gjelder navnsetting (som nå er viet oppmerksomhet) det vanskelige begrepet *den nedervde lokale uttalen* (som er erstattet med *den lokale talemålsforma av namnet* i den nye § 4) øket respekt for eieres, festeres og lokalbefolknings ønsker, og i den forbindelse større åpenhet for skriftformer og nyere navneformer bedre – som det synes – varetagelse av navnenes adressefunksjon.

Det blir dermed vesentlig språklig/redigeringsmessige spørsmål vi fester oss ved, idet vi omtaler paragrafene i rekkefølge og tillater oss å gå noe i detalj.

§ 1 (jf. kommentar til § 3)

I overskriften må det stå *verkeområde* (jf. *medverke* i neste linje).

Uttrykket *skrivemåten av* (brukt konsekvent, og dermed også i §§ 5, 8, 9 og 10) viser en såkalt forleddstilknytning (at *på* må referere til *skrive/skriving* og ikke til ordets sisteledd *måte*, som tilknyttede ord logisk skal referere til). Men uttrykksmåten har slått rot og lar seg formodentlig ikke utrydde. En logisk sett bedre preposisjon er *for*: . . . *fastsetje stadnamn eller skrivemåte for dei*.

§ 2

Som vi nevnte i uttalelsen om evalueringsrapporten, vil det være ryddigere hvis man følger vanlig leksikografisk skikk og gjennomfører entall i definisjonene og holder seg til ubestemt form så langt det går. Kolon etter definiendum er tydeligere enn komma. Det vil medføre disse forandringene:

a) *stadnamn*: *namn på geografisk lokalitet*.

d) *nedervd stadnamn*: *stadnamn som munnleg eller skriftleg er overlevert frå tidlegare generasjonar*.

e) *lokal talemålsform*: *uttaleform som er i allmenn bruk av folk som er busette på staden*.

f) *namneobjekt*: *stad, punkt, linje, område, anlegg osv. som har eller får namn*.

I punkt h) bør det stå komma etter *gjeld*.

Vår mening er stadig at uttrykket *gjeldande rettskrivingsprinsipp* er mindre heldig, og vi tror bokstav g) bør forandres til:

g) *rettskrivingsprinsipp*: *allmenn regel for korleis ein lyd eller lydkombinasjon skal givast att i skrift*.

§ 3

Man venter her en setning innledningsvis om hvem som kan gi et sted navn. De offentlige instanser er nevnt i en bisetning i § 1, foruten at eieres og festeres navnsettingsrett er

nevnt i § 8. Det ville være en fordel om lovteksten redigeres slik fra og med § 3 at alt som vedrører navnevern og navnsetting samles og anbringes foran det som har med skrivemåten å gjøre, og at reglene for saksbehandling m.m. kommer til slutt, siden de kan gjelde både navnsetting og skrivemåte. Vi forstår behovet for en særskilt paragraf om eiere og festere (§ 8), men tror likevel man skal overveie en omredigering.

Kommaet etter *namn* i bokstav b) er neppe nødvendig.

§ 4

Det er en skrivefeil i første linje, hvor det skal stå *fastsett*. – I bokstav a) skal det ikke være komma etter *utbreiing*.

Videre i første ledd bør det stå . . . *rettskrivingsprinsipp i norsk og samisk*, tilsvarende *rettskrivingsprinsipp i finsk* i neste linje.

§ 5

I siste setning skal det ikke være komma etter *fylkeskommunen*.

§§ 3, 4 og 5

Oppsetningen i punkter bør være så enhetlig som mulig når det gjelder tegnbruk og uttrykksmåte. Vi anbefaler at man gjennomgår paragrafene og bestemmer seg for tegn eller ikke tegn til slutt i bokstavpunktene og om man skal bruke konjunksjon (som *eller* i § 3) eller si det som i § 4 med et foranstilt uttrykk: *eit eller fleire av desse vilkåra er oppfylte*.

§ 6

Man bør følge vanlige språkregler og bruke pronomen istedenfor å gjenta substantivet. I første ledd: . . . *skal ho gjerast kjend*, og i annet ledd: . . . *skal ho kunngjerast*.

I første ledds annen setning skal det stå *særskild*, i tredje setning er det falt ut et *å*, og i annet ledd bør 2 erstattes med *to*.

I siste ledd skal *VII* antagelig forandres til *VIII*.

§ 7

Samme bemerkning om pronomener som under § 6: . . . *kan ho takast opp*.

Partisippet må samsvarbøyes: *dei som er nemnde*.

§ 8

Jf. kommentar til § 3.

§ 9

Samme bemerkning om pronomener som under § 6: . . . *skal han av eige tiltak brukast*.

Hovedsetningen blir klarere med hensyn til subjektsidentiteten hvis den får aktiv form (men kanskje noe tyngre i og med det lange subjektet . . . , *skal alle organ for stat, fylkeskommune og kommune og alle offentlege selskap som det offentlege eig fullt ut, bruke han av eige tiltak*). Neste setning kunne da lyde: *Det same gjeld for dei som skriv lærebøker . . .*

Når det gjelder *lærebøker som skal brukast i skolen*, vil vi minne om

- 1) opphevelsen av godkjenningsplikten for lærebøker (med unntak av ordlister).
- 2) problemet lærebok/læremiddel, som har vært diskutert de senere år. Lærebøker i tradisjonell forstand vil etterhvert utgjøre en mindre del av læremidlene, og læremidler vil bli hentet inn fra alle kilder som står til rådighet.

Disse forholdene hindrer ikke at bestemmelsen kan stå som foreslått, men den vil ikke kunne håndheves.

§ 10

Henvisningen i første linje skal ikke være til § 6, men til § 5.

Det er en trykkfeil i tredje ledd: *prinsipiell*. – I dette leddet nevnes også *Norsk språkråd*, som muligens vil være avløst av et nytt organ med et annet navn allerede når loven trer i kraft. Om dette organet blir en egnet instans for *klagesaker av prinsipiell karakter* – om så bare med uttalelsesrett – er det ikke mulig å si på det nåværende tidspunkt.

I fjerde ledd bør verbalet i første setning stå i perfektum: *Departement som har gjort vedtak*. . . Derved fremgår det klarere at det dreier seg om et enkeltvedtak av et bestemt departementet og ikke om vedtak av departementer i sin alminnelighet.

§ 12

Slik vi leser Kulturmeldingen (s. 191), kan det ha lange utsikter med stedsnavnregisteret, men § 9 forutsetter at det eksisterer. Vi går ut fra at midlertidige ordninger fastsettes i forskrift eller kommentar.

I siste ledd er det skrivefeil. Det skal formodentlig stå: . . . *informasjon frå registeret eller for*. . .

Det bør stå bindestrek i *online-tilknytning*. Antagelig er *direkte tilknytning* eller *direkte tilkopling* like lett forståelig som *online-tilknytning*.